

Hjemløshed som kriminogen faktor

Rasmus Handest, Konst. Overlæge, Ph.D
Psykiatrisk Gadeplansteam, Fællesteamet
Psykiatrisk Center Amager, Region Hovedstaden Psykiatri

Rasmus.dan.handest@regionh.dk

DPS' årsmøde 2025
13/3-25

Straffeloven § 68

”Hvis en tiltalt frifindes for straf i medfør af § 16, kan retten træffe bestemmelse om anvendelse af andre foranstaltninger, der findes formålstjenlige for at forebygge yderligere lovovertrædelser.”

Straffeloven § 68

”Hvis en tiltalt frifindes for straf i medfør af § 16, kan retten træffe bestemmelse om anvendelse af andre foranstaltninger, der findes formålstjenlige for at forebygge yderligere lovovertrædelser.”

"Patienter, der har dom til behandling på psykiatrisk afdeling, kan genindlægges, evt. med politiets hjælp, uafhængigt af, om psykiatrilovens bestemmelser om tvangsindlæggelse er opfyldt. Indikation for genindlæggelse kan eksempelvis være recidiv af misbrug, risiko for eller mistanke om kriminelt recidiv, at patienten er ophørt med at tage sin medicin, eller at patientens psykiske tilstand i øvrigt er forværret."

"[...] patienten kan – eventuelt skal – nægtes udskrivelse, selvom psykiatrilovens kriterier for tvangstilbageholdelse ikke er opfyldt. Indikationen for at nægte udskrivelse kan, som indikationen for indlæggelse, eksempelvis være risiko for recidiv til stofmisbrug, risiko for kriminelt recidiv, risiko for at patienten vil ophøre med medikamentel behandling efter udskrivelsen, eller at patientens psykiske tilstand endnu ikke er stabil."

VEJ nr 9614 af 08/11/2010 (Gældende)

Vejledning om behandlingsansvarlige og ledende overlægers ansvar for patienter, der er idømt en behandlingsdom eller en dom til ambulantly psykiatrisk behandling

"Patienter, der har dom til behandling på psykiatrisk afdeling, kan genindlægges, evt. med politiets hjælp, uafhængigt af, om psykiatrilovens bestemmelser om tvangsindlæggelse er opfyldt. Indikation for genindlæggelse kan eksempelvis være recidiv af misbrug, risiko for eller mistanke om kriminelt recidiv, at patienten er ophørt med at tage sin medicin, eller at patientens psykiske tilstand i øvrigt er forværret."

"[...] patienten kan – eventuelt skal – nægtes udskrivelse, selvom psykiatrilovens kriterier for tvangstilbageholdelse ikke er opfyldt. Indikationen for at nægte udskrivelse kan, som indikationen for indlæggelse, eksempelvis være risiko for recidiv til stofmisbrug, risiko for kriminelt recidiv, risiko for at patienten vil ophøre med medikamentel behandling efter udskrivelsen, eller at patientens psykiske tilstand endnu ikke er stabil."

VEJ nr 9614 af 08/11/2010 (Gældende)

Vejledning om behandlingsansvarlige og ledende overlægers ansvar for patienter, der er idømt en behandlingsdom eller en dom til ambulantly psykiatrisk behandling

Ramme for oplæg

- Straffeloven § 68
- Vejledning om behandlingsansvarlige og ledende overlægers ansvar for patienter, der er idømt en behandlingsdom eller en dom til ambulant psykiatrisk behandling

Forebygge yderligere lovovertrædelser

Genindlæggelse eller nægtelse af udskrivelse for at undgå

recidiv af misbrug

risiko for eller mistanke om kriminelt recidiv

ReThink

Rethinking the Relationship between Social Functioning and Psychopathology
in Patients with Schizophrenia

ReThink

Hvem blev inkluderet?

- Hjemløse patienter
- Bekræftet eller mistænkt skizofrenidiagnose
- Kan deltage i 30 minutters interview
- Eneste eksklusionskriterie var DTB(!)

Hvad foretog vi os?

- Interview med patient
- Gennemgang af sundhedsjournal, fængselsnotater, pårørende, professionelle kontaktpersoner o.s.v.
- Grund psykosocial anamnese
- En bred vifte af testbatterier til måling af psykopatologi og social funktionsevne

35 patienter med skizofreni

5 interviewssessioner

7 timers interview

3 måneder

40% missedede aftaler

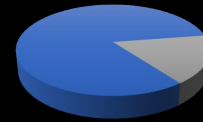

Hvem blev inkluderet?

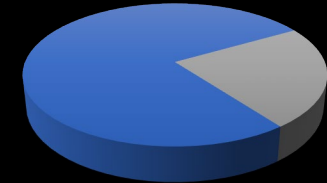
Alder: 32.6 år

Køn

■ Mand: 29 (83%)
■ Kvinde: 6 (17%)

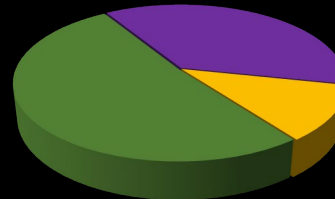
Køn, hjemløse¹

■ Mand: 77%
■ Kvinde: 23%

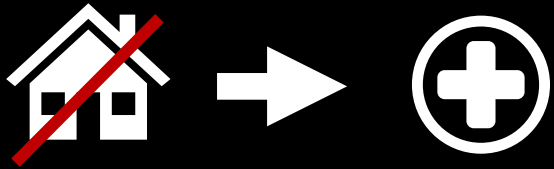
1) Benjaminsen 2024

Problematisks
rusmiddelforbrug

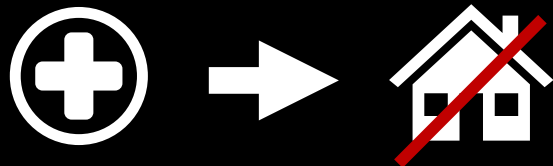

■ Ingen diagnose: 18 (51%)
■ Én diagnose: 13 (37%)
■ Flere end én diagnose: 4 (11%)

Hjemløshed og Psykiatri

20 patienter var **hjemløse før** den første kontakt til psykiatrien

14 havde kontakt til **psykiatrien før** deres første episode af hjemløshed

Fængsling og vold

10 havde været **fængslet**;
Halvdelen for **voldelige forbrydelser**

13 havde begået **voldelige handlinger**;
8 af disse **før en alder af 13 år**

Hvad viser forskningen?

Et usystematisk dyk ned i litteraturen

Roy, L. et al 2014

Criminal Behavior and Victimization Among Homeless Individuals With Severe Mental Illness: A Systematic Review

- 21 studier med samlet 10.704 deltagere
- Èt studie fra UK, resten fra US
- 65% mænd, gennemsnitsalder på 38år +/- 9år
- Livstidsarrestationsrater varierede mellem 62,9 % og 90 % (baseret på fire studier)
- Korrelater til kriminalitet:
 - Tidligere kriminalitet eller kontakt med retssystem (vurderes som en af de vigtigste parametre)
 - Kontakt til sundhedssystemet (herunder psykiatriske indlæggelser)
 - Mand
 - Adfærdsproblemer før 15år
 - Længere tids hjemløshed
 - Dobbelt diagnoser
 - Højere grad af psykiatriske symptomer
- Genfindes i senere studier, f.eks. Nijdam-Jones et al., 2017 og Fernández García-Andrade et al., 2018

Nilsson et al. 2024

Homelessness, psychiatric disorders, and violence in Denmark:
a population-based cohort study

- Dansk registerstudie
- Kigger på voldelig handling, der fører til (første) dom, hos personer der på et tidspunkt mellem 2001 og 2021 har boet på herberg
- OBS!
 - Første episode af vold versus patienter med DTB?
 - I 2024 uge 6 estimeredes det at 46% af hjemløse boede på herberg¹

¹Benjaminsen, L., 2024. Hjemløshed i Danmark 2024 - National kortlægning

Nilsson et al. 2024

Homelessness, psychiatric disorders, and violence in Denmark:
a population-based cohort study

Hjemløshed, svær psykisk lidelse og rusmiddelforbrug

Dixon, 1999.

Dual diagnosis of substance abuse in schizophrenia: prevalence and impact on outcomes.

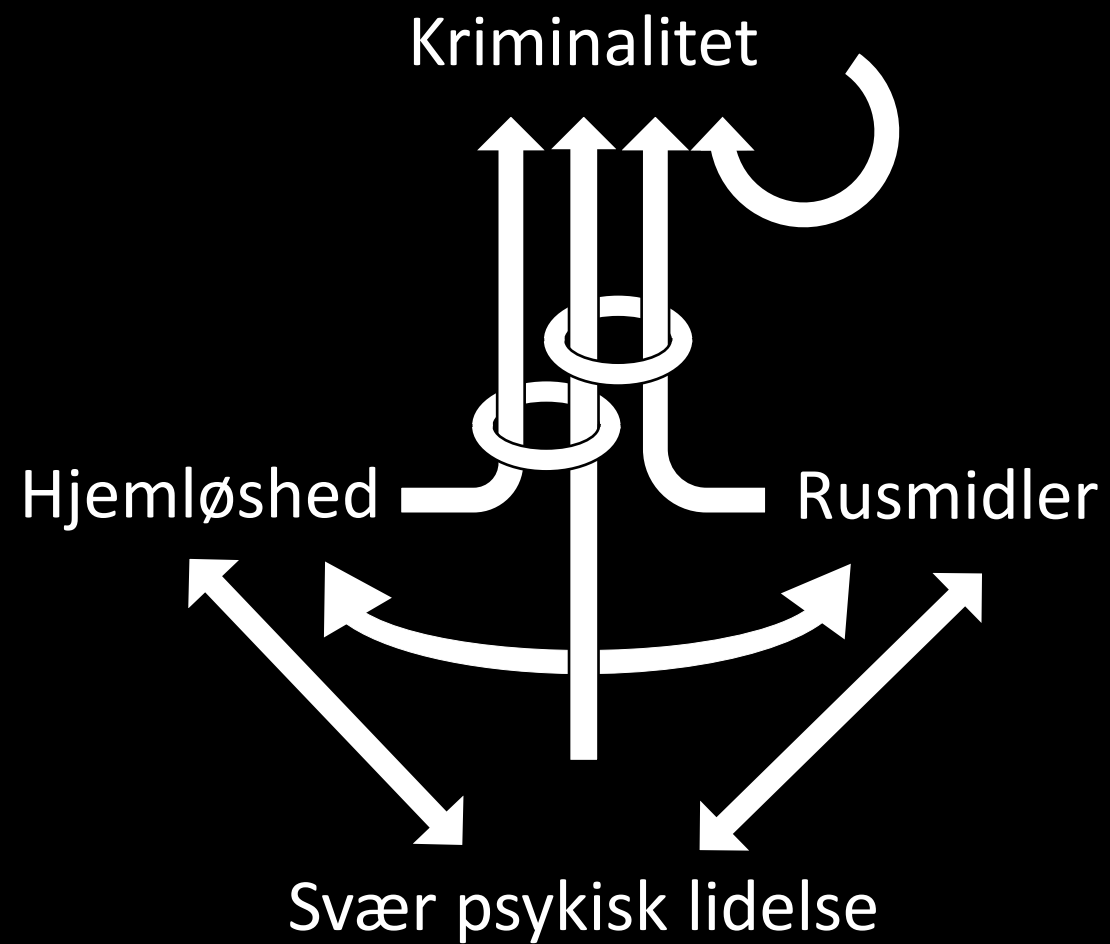
- Hyppigere problematisk rusmiddelforbrug hos patienter med skizofreni
- Patienter med dobbeltdiagnose har højere grad af psykotiske symptomer, voldelig adfærd, hjemløshed og somatiske co-morbiditet

Nilsson et al, 2023.

The bidirectional association between psychiatric disorders and sheltered homelessness.

- Personer, med ophold på herberg i større risiko for:
 - Drug use disorder: IRR 15.3, 95% CI [14.6–16.1]
 - Skizofreni-spektrum: IRR 14.7, 95% CI [13.7–15.9]
- Risiko for hjemløshed (herberg) ved
 - Drug use disorder: IRR 20.6, 95% CI [19.7-21.4]
 - Skizofreni-spektrum: IRR 10.2, 95% CI [9.6-10.8]

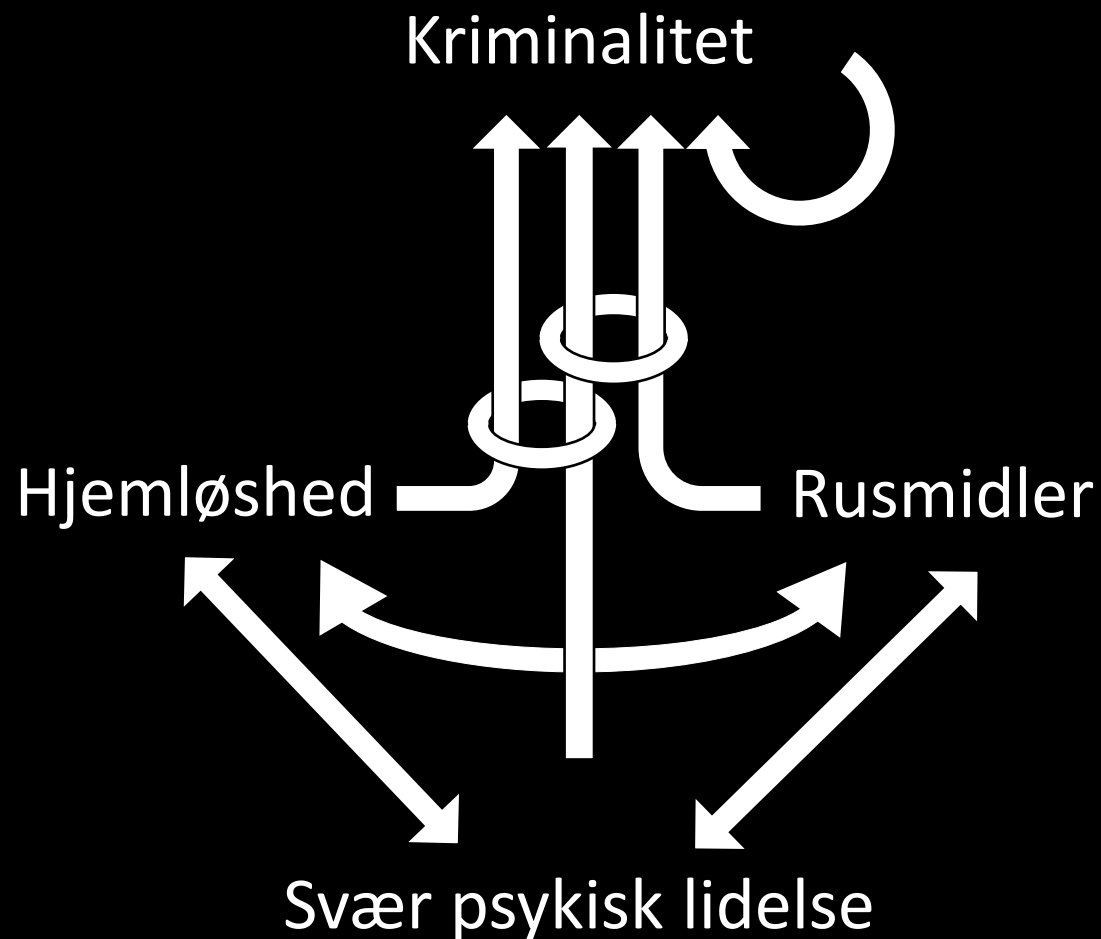
Nilsson et al 2023
Dixon 1999
Roy et al 2014
Nilsson et al 2024

Kan patienter med DTB udskrives til hjemløshed?

Forebygge yderligere lovovertrædelser
(Straffeloven § 68)

Genindlæggelse eller nægtelse af
udskrivelse for at undgå recidiv af
misbrug og risiko for eller mistanke om
kriminelt recidiv
(VEJ nr 9614 af 08/11/2010)

Hvor ligger dilemmaet?